

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ НАФТИ І ГАЗУ
Інститут гуманітарної підготовки та державного управління
Кафедра публічного управління та адміністрування

ЗАТВЕРДЖУЮ

**Директор
ІГПДУ**

Дзвінчук Д.І.

«31» 08 2022 р.

Дисципліна: МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ

РОБОЧА ПРОГРАМА

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Галузь знань: 28 «Публічне управління та адміністрування»

Спеціальність: 281 «Публічне управління та адміністрування»

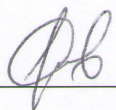
Освітньо-професійна програма: «Публічне управління та адміністрування»

Вид дисципліни: обов'язкова

Робоча програма дисципліни «Місцеве самоврядування» для студентів, які навчаються за освітньо-професійною програмою на здобуття рівня бакалавра за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

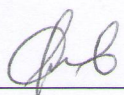
Розробник:

Професор кафедри
публічного управління та адміністрування,
д-р держ. упр., доцент

 Орлів М.С.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри публічного управління та адміністрування
Протокол від «30» серпня 2022 року № 1.

Зав. кафедри
публічного управління та адміністрування

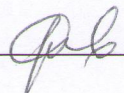
 Орлів М.С.

Узгоджено:

Завідувач випускової кафедри
публічного управління та адміністрування

 Орлів М.С.

Гарант ОПШ

 Орлів М.С.

1 ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Ресурс годин на вивчення дисципліни «Місьцеве самоврядування» згідно з чинним РНП, розподіл по семестрах і видах навчальної роботи для різних форм навчання характеризує табл. 1.

Таблиця 1 – Розподіл годин, виділених на вивчення дисципліни

Найменування показників	Всього		Розподіл по семестрах			
			Семестр 1		Семестр 2	
	ДФН	ЗФН	ДФН	ЗФН	ДФН	ЗФН
Кількість кредитів ECTS	5				5	
Кількість модулів	3				3	
Загальний обсяг часу, год.	150				150	
Аудиторні заняття, год., у т.ч.:	60				60	
лекційні заняття	30				30	
семінарські заняття						
практичні заняття	30				30	
лабораторні заняття						
Самостійна робота, год., у т.ч.:	90				90	
виконання курсового проекту (роботи)						
виконання контрольних робіт						
опрацювання матеріалу, викладеного на лекціях	30				30	
опрацювання матеріалу, винесеного на самостійне вивчення	40				40	
підготовка до практичних занять та контрольних заходів	16				16	
підготовка звітів з лабораторних робіт						
підготовка до екзамену	4				4	
Форма семестрового контролю	Екзамен (іспит)					

2 МЕТА ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Мета вивчення дисципліни – набуття компетентностей у сфері розвитку інституту місцевого самоврядування в Україні та забезпеченням ефективності його функціонування у контексті децентралізації влади та зміцнення демократичного врядування.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен демонструвати такі **результати навчання**:

- використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних та економічних засад розвитку суспільства;
- знати особливості функціонування сфери публічного управління та адміністрування;
- знати стандарти, принципи та норми діяльності у сфері публічного управління та адміністрування;
- знати основні нормативно-правові акти та положення законодавства у сфері місцевого самоврядування;
- уміти налагодити комунікацію між громадянами та органами державної влади і місцевого самоврядування;
- уміти коригувати професійну діяльність у випадку зміни вихідних умов.

Вивчення навчальної дисципліни сприяє формуванню та розвитку у студентів **компетентностей**:

загальних:

- здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями;

- здатність реалізувати свої права і обов’язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;
 - здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій;
 - вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми;
 - здатність знаходити, обробляти, аналізувати інформацію з різних джерел;
- фахових:**
- здатність до соціальної взаємодії, до співробітництва й розв’язання конфліктів;
 - здатність забезпечувати належний рівень управлінських продуктів, послуг чи процесів;
 - здатність забезпечувати дотримання нормативно-правових та морально-етичних норм поведінки;
 - здатність здійснювати інформаційно-аналітичне забезпечення управлінських процесів із використанням сучасних інформаційних ресурсів і технологій.

3 ПРОГРАМА ТА СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

3.1 Тематичний план лекційних занять

Тематичний план лекційних занять дисципліни характеризує табл. 2.

Таблиця 2 – Тематичний план лекційних занять

	Назви модулів (М), тем (Т) та їх зміст	Обсяг годин		Література
		ДФН	ЗФН	
М 1	Правова основа та організація місцевого самоврядування	14		
Т 1.1	Виникнення та розвиток місцевого самоврядування, світовий досвід його організації Місцеве самоврядування як основа демократичного ладу європейської держави. Основні концепції (теорії) місцевого самоврядування. Англосаксонська та континентальна моделі місцевого самоврядування. Європейська Хартія місцевого самоврядування. Структура і форми органів місцевого самоврядування, їх повноваження.	2		2, 4, 7, 11, 17
Т 1.2	Генеza та розвиток місцевого самоврядування в Україні Стародавня демократія. Магдебурське право в Україні. Місцеве самоврядування у XVII-XIX ст. Місцеве самоврядування в Конституційних актах України періоду 1917-1920 рр. Нищівна радянська централізація. Відродження та розвиток місцевого самоврядування після проголошення незалежності України.	2		4, 7, 17
Т 1.3	Конституційно-правові засади місцевого самоврядування в Україні Конституція України про місцеве самоврядування. Проблеми реалізації конституційних засад місцевого самоврядування. Правова основа місцевого самоврядування. Матеріальна і фінансова основи місцевого самоврядування.	2		4, 5, 7, 11, 17, 26
Т 1.4	Сучасна система місцевого самоврядування в Україні Характеристика системи місцевого самоврядування: організаційно-структурний аспект. Поняття та ознаки територіальної громади, її функції. Форми участі громадян у місцевому самоврядуванні. Потенційна та функціональна спроможність територіальної громади.	2		3, 5, 7, 11, 17

	Назви модулів (М), тем (Т) та їх зміст	Обсяг годин		Література
		ДФН	ЗФН	
Т 1.5	Децентралізація як основний напрям реформування місцевого самоврядування Децентралізація: сутність та базові аспекти. Засади реформування місцевого самоврядування в умовах децентралізації повноважень в Україні. Інструменти впровадження реформи децентралізації.	2		14, 16, 17, 23, 24, 27
Т 1.6	Організація роботи органів та посадових осіб місцевого самоврядування Система місцевих рад та їх правовий статус. Керівництво місцевих рад. Процедурні питання організації роботи місцевої ради. Постійні та тимчасові комісії рад: порядок формування, функції та організація роботи. Правовий статус депутата ради: повноваження та гарантії депутатської діяльності.	2		4, 5, 7, 11, 17
Т 1.7	Служба в органах місцевого самоврядування Загальні засади служби в органах місцевого самоврядування. Професійне навчання працівників органів місцевого самоврядування та депутатів. Припинення служби в органах місцевого самоврядування. Гарантії та відповідальність посадових осіб органів місцевого самоврядування.	2		4, 7, 12, 17, 18
М 2	Управління в місцевому самоврядуванні	8		
Т 2.1	Муніципальний менеджмент Муніципальний менеджмент у системі публічного управління, його характеристика. Управління муніципальним розвитком. Надання адміністративних послуг. Гендерний компонент муніципального менеджменту.	2		3, 7, 9, 15, 17, 23
Т 2.2	Матеріальна і фінансова основа місцевого самоврядування, забезпечення ефективності використання ресурсів Земельні ресурси ТГ та основні повноваження місцевих рад у галузі земельних відносин. Ринковий, інвестиційний та бюджетний потенціали земельних ресурсів. Джерела фінансових ресурсів ТГ. Механізми фінансування розвитку територій (бюджетні, інвестиційні, грантові, кредитні).	2		1, 3, 7, 8, 17
Т 2.3	Територіальний маркетинг громад Соціально-економічна сутність територіального маркетингу та розробка елементів його комплексу. Сегментація, позиціонування і диференціація у територіальному маркетингу. Використання маркетингового механізму та його інформаційне забезпечення.	2		3, 15, 23
Т 2.4	Статут територіальної громади та стратегічний план її розвитку Статут територіальної громади: призначення, розроблення та державна реєстрація. Стратегічне планування – основа сталого розвитку територій. Характеристика основних етапів стратегічного планування. Залучення громадськості до розробки стратегічних планів розвитку. Моніторинг та оцінка впровадження місцевих стратегій розвитку.	2		6, 16, 17, 19, 21, 24, 25
М 3	Співробітництво територіальних громад	8		
Т 3.1	Співробітництво територіальних громад як інструмент регіонального розвитку Сутність та завдання співробітництва територіальних громад. Підстави для організації співробітництва територіальних громад, його форми та очікувані наслідки. Види послуг, що можуть	2		3, 13, 24, 27, 28

	Назви модулів (М), тем (Т) та їх зміст	Обсяг годин		Література
		ДФН	ЗФН	
	надаватися в межах співробітництва територіальних громад. Чинники, які сприяють успішності співробітництва.			
Т 3.2	Створення умов для співробітництва територіальних громад в Україні Правові засади співробітництва територіальних громад в Україні. Державна політика щодо співробітництва територіальних громад та її зміст. Стимулювання співробітництва територіальних громад. Місце та роль асоціацій органів місцевого самоврядування у покращенні умов для організації співробітництва територіальних громад.	2		3, 10, 13, 24, 27, 28
Т 3.3	Організація співробітництва територіальних громад Ініціювання співробітництва територіальних громад. Вирішення питання щодо надання згоди на організацію співробітництва. Розгляд отриманої пропозиції від ініціатора співробітництва про початок переговорів. Утворення комісії та підготовка проекту договору про співробітництво. Громадське обговорення проекту договору про співробітництво. Схвалення проекту договору про співробітництво. Укладення договору про співробітництво.	2		3, 13, 24, 27, 28
Т 3.4	Фінансування співробітництва територіальних громад. Вибір фінансової бази, її значення для співробітництва територіальних громад. Фінансовий менеджмент як інструмент забезпечення співробітництва територіальних громад.	2		3, 13, 24, 27, 28
	Разом:	30		

Всього: М1 – 7 тем; М2 – 4 теми; М3 – 4 теми.

3.2 Теми та зміст практичних занять

Теми практичних занять наведено у табл. 3.

Таблиця 3 – Тематичний план практичних занять

	Назви модулів (М), практичних занять (П)	Обсяг годин		Література
		ДФН	ЗФН	
М 1	Правова основа та організація місцевого самоврядування	14		
П 1.1	Виникнення та розвиток місцевого самоврядування, світовий досвід його організації Основні концепції (теорії) місцевого самоврядування. Англосаксонська та континентальна моделі місцевого самоврядування. Європейська Хартія місцевого самоврядування. Структура і форми органів місцевого самоврядування, їх повноваження. Місцеве самоврядування в зарубіжних країнах на сучасному етапі.	2		2, 4, 7, 11, 17
П 1.2	Генеza та розвиток місцевого самоврядування в Україні Стародавня демократія. Магдебурське право в Україні. Місцеве самоврядування у XVII-XIX ст. Місцеве самоврядування в Конституційних актах України періоду 1917-1920 рр. Нищівна радянська централізація. Відродження та розвиток місцевого самоврядування після проголошення незалежності України.	2		4, 7, 17
П 1.3	Конституційно-правові засади місцевого самоврядування в Україні	2		4, 5, 7, 11, 17, 26

	Назви модулів (М), практичних занять (П)	Обсяг годин		Література
		ДФН	ЗФН	
	Проблеми реалізації конституційних засад місцевого самоврядування. Правова основа місцевого самоврядування. Матеріальна і фінансова основи місцевого самоврядування.			
П 1.4	Сучасна система місцевого самоврядування в Україні Характеристика системи місцевого самоврядування: організаційно-структурний аспект. Форми участі громадян у місцевому самоврядуванні. Потенційна та функціональна спроможність територіальної громади.	2		3, 5, 7, 11, 17
П 1.5	Децентралізація як основний напрям реформування місцевого самоврядування Реформування місцевого самоврядування в умовах децентралізації повноважень в Україні. Інструменти впровадження реформи децентралізації.	2		14, 16, 17, 23, 24, 27
П 1.6	Організація роботи органів та посадових осіб місцевого самоврядування Система місцевих рад та їх правовий статус. Процедурні питання організації роботи місцевої ради. Постійні та тимчасові комісії рад: порядок формування, функції та організація роботи. Повноваження та гарантії депутатської діяльності.	2		4, 5, 7, 11, 17
П 1.7	Служба в органах місцевого самоврядування Загальні засади служби в органах місцевого самоврядування. Професійне навчання працівників органів місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад.	2		4, 7, 12, 17, 18
М 2	Управління в місцевому самоврядуванні	8		
П 2.1	Муніципальний менеджмент Муніципальний менеджмент у системі публічного управління. Управління муніципальним розвитком. Надання адміністративних послуг. Гендерний компонент муніципального менеджменту.	2		3, 7, 9, 15, 17, 23
П 2.2	Матеріальна і фінансова основа місцевого самоврядування, забезпечення ефективності використання ресурсів Ринковий, інвестиційний та бюджетний потенціали земельних ресурсів ТГ. Джерела фінансових ресурсів ТГ. Механізми фінансування розвитку територій (бюджетні, інвестиційні, грантові, кредитні)	2		1, 3, 7, 8, 17
П 2.3	Територіальний маркетинг громад Розробка елементів комплексу територіального маркетингу. Сегментація, позиціонування і диференціація у територіальному маркетингу. Використання маркетингового механізму та його інформаційне забезпечення.	2		3, 15, 23
П 2.4	Статут територіальної громади та стратегічний план її розвитку Статут територіальної громади. Основні етапи стратегічного планування розвитку територіальної громади. Залучення громадськості до розробки стратегічних планів розвитку. Моніторинг та оцінка впровадження місцевих стратегій розвитку.	2		6, 16, 17, 19, 21, 24, 25
М 3	Співробітництво територіальних громад	8		
П 3.1	Співробітництво територіальних громад як інструмент регіонального розвитку. Форми співробітництва територіальних громад. Види послуг, що	2		3, 13, 24, 27, 28

	Назви модулів (М), практичних занять (П)	Обсяг годин		Література
		ДФН	ЗФН	
	можуть надаватися в межах співробітництва територіальних громад. Чинники, які сприяють успішності співробітництва територіальних громад.			
П 3.2	Створення умов для співробітництва територіальних громад в Україні. Стимулювання співробітництва територіальних громад. Місце та роль асоціацій органів місцевого самоврядування у покращенні умов для організації співробітництва територіальних громад.	2		3, 10, 13, 24, 27, 28
П 3.3	Організація співробітництва територіальних громад. Ініціювання співробітництва територіальних громад. Вирішення питання щодо надання згоди на організацію співробітництва. Розгляд отриманої пропозиції від ініціатора співробітництва про початок переговорів. Утворення комісії та підготовка проекту договору про співробітництво. Громадське обговорення проекту договору про співробітництво. Схвалення проекту договору про співробітництво. Укладення договору про співробітництво.	2		3, 13, 24, 27, 28
П 3.4	Фінансування співробітництва територіальних громад Вибір фінансової бази. Фінансовий менеджмент як інструмент забезпечення співробітництва територіальних громад.	2		3, 13, 24, 27, 28
Разом:		30		

3.3 Завдання для самостійної роботи студента

Перелік матеріалу, який виноситься на самостійне вивчення, наведено у таблиці 4.

Таблиця 4 – Матеріал, що виноситься на самостійне вивчення

	Назви модулів (М), тем (Т) та їх зміст	Обсяг годин	Література
М 1	Правова основа та організація місцевого самоврядування	24	
Т 1.1	Виникнення та розвиток місцевого самоврядування, світовий досвід його організації Міське самоврядування в зарубіжних країнах на сучасному етапі (Великобританія, Іспанія, Італія, Німеччина, Польща, Франція).	4	4, 7
Т 1.2	Генеza та розвиток місцевого самоврядування в Україні Періодизація розвитку місцевого самоврядування	2	4, 7, 17
Т 1.3	Конституційно-правові засади місцевого самоврядування в Україні Зміни до законодавства України про міське самоврядування.	4	11, 18
Т 1.4	Сучасна система місцевого самоврядування в Україні Основні характеристики базової одиниці місцевого самоврядування за інфографікою	4	31
Т 1.6	Організація роботи органів та посадових осіб місцевого самоврядування Структура виконавчого комітету міської ради	2	29
Т 1.5	Децентралізація як основний напрям реформування місцевого самоврядування Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні.	4	14
Т 1.7	Служба в органах місцевого самоврядування Закон України «Про службу в органах місцевого самоврядування».	4	12
М 2	Управління в місцевому самоврядуванні	12	

	Назви модулів (М), тем (Т) та їх зміст	Обсяг годин	Література
Т 2.1	Муніципальний менеджмент Особливості функціонування порталу Центру надання адміністративних послуг м. Івано-Франківська	2	30
Т 2.2	Матеріальна і фінансова основа місцевого самоврядування, забезпечення ефективності використання ресурсів СВОТ-аналіз територіальної громади	3	3
Т 2.3	Територіальний маркетинг громад Проектний менеджмент в муніципальному управлінні	3	3
Т 2.4	Статут територіальної громади та стратегічний план її розвитку Методичні рекомендації щодо розроблення статуту територіальної громади села, селища, міста. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації, а також проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації зазначених регіональних стратегій і планів заходів».	4	6, 19
М 3	Співробітництво територіальних громад	4	
Т 3.1	Співробітництво територіальних громад як інструмент регіонального розвитку Закон України «Про співробітництво територіальних громад».	2	13
Т 3.2	Створення умов для співробітництва територіальних громад в Україні Закон України «Про асоціації органів місцевого самоврядування».	2	10
Разом:		40	

4 НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МОДУЛЮ

4.1 Основна література

1. Бюджетний кодекс України : Закон України від 08.07.2010 р. № 2456-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
2. Європейська Хартія місцевого самоврядування. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_036
3. Євтушенко О. Н., Ємельянов В. М., Андріяш В. І. Муніципальний менеджмент : у визначеннях, поясненнях, схемах, таблицях : навч. посіб. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2017. 332 с. URL: <https://dspace.chmnu.edu.ua/jspui/handle/123456789/59>
4. Євтушенко О. Н., Лушагіна Т. В. Місцеве самоврядування в Україні : теорія та практика становлення : навч. посіб. Миколаїв : Вид-во ЧДУ імені Петра Могили, 2013. 316 с. URL: <https://dspace.chmnu.edu.ua/jspui/handle/123456789/164>
5. Конституція України. Дата оновлення 02.12.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
6. Методичні рекомендації щодо розроблення статуту територіальної громади села, селища, міста. URL: <https://cutt.ly/1X2HVKK>
7. Місцеве самоврядування в системі публічного управління : навч. посіб. / Кравченко В.В., Бородін Є.І., Квітка С.А. Дніпро : ГРАНІ, 2018. 148 с. URL: http://www.dridu.dp.ua/biblioteka/doc/Mistseve_samovryaduvannya.pdf
8. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
9. Про адміністративні послуги : Закон України від 06.09.2012 р. № 5203-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5203-17>
10. Про асоціації органів місцевого самоврядування : Закон України від 16.04.2009 р. № 1275-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1275-17>

11. Про місцеве самоврядування : Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>
12. Про службу в органах місцевого самоврядування : Закон України від 07.06.2001 р. № 2493-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14>
13. Про співробітництво територіальних громад : Закон України від 17.06.2014 р. № 1508-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1508-18>
14. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні [Електронний ресурс] : Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 р. № 333-р. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80/stru>
15. Управління розвитком об'єднаних територіальних громад на засадах громадської участі : навч. посіб. / О. В. Берданова, В. М. Вакуленко та ін. К, 2017. 129 с. URL: <https://cutt.ly/DX2Hxkq>

4.2 Додаткова література

16. Методичні рекомендації щодо оцінки рівня спроможності територіальних громад. Міністерство розвитку громад та територій України. Київ, 2019. URL: <https://cutt.ly/TX2HSJD>
17. Місцеве самоврядування в Україні: євроінтеграційний шлях : колект. моногр. / за заг. ред. Р. М. Плюща. Київ: РІДНА МОВА, 2016. 808 с.
18. Проект Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування» № 6504 від 05.01.2022 р. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=73563
19. Про затвердження Порядку розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації, а також проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації зазначених регіональних стратегій і планів заходів : Постанова Кабінету Міністрів України від 11.11.2015 р. № 932. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/932-2015-%D0%BF>
20. Реформа системи державного управління та місцевого самоврядування в Україні: стан, виклики, перспективи здійснення : наук. доп. / авт. кол. ; за заг. ред. В. С. Куйбіди. – Київ : НАДУ, 2018. – 180 с. http://www.dut.edu.ua/uploads/1_1399_73948717.pdf
21. Стратегія інновацій та доброго врядування на місцевому рівні. URL: http://www.slg-coe.org.ua/wp-content/uploads/2015/05/Strategy_for_Innovation.pdf
22. Управління стратегічним розвитком об'єднаних територіальних громад: інноваційні підходи та інструменти : монографія / С. М. Серьогін, Ю. П. Шаров та ін. Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ, 2016. 276 с. URL: http://www.dridu.dp.ua/proekt_ms/doc/monografiya_2016.pdf
23. Успішна територіальна громада: будемо разом / Бриль М., Врублевський О. та ін. Харків : Видавничий будинок Фактор, 2018. 128 с. URL: <http://despro.org.ua/library/publication/UspishnaTerytorialnaHromada2018.pdf>

4.3 Інформаційні ресурси в Інтернеті

24. Децентралізація : сайт. URL: <https://decentralization.gov.ua/>
25. Інформаційна кампанія «Я – громада» : веб сторінка UNDP Україна. URL: <https://cutt.ly/jX2H310>
26. Національний інститут стратегічних досліджень : офіційний сайт. URL: <http://www.niss.gov.ua/>
27. Швейцарсько-український проект DESPRO «Підтримка децентралізації в Україні» : сайт. URL: <http://despro.org.ua/>
28. U-LEAD : сайт. URL: <https://tsnap.ulead.org.ua/>
29. Офіційний сайт міста Івано-Франківська. URL: <https://www.mvk.if.ua/>
30. Центр надання адміністративних послуг м. Івано-Франківська : сайт. URL: <https://www.cnap.if.ua/>
31. Інфографіка з основними характеристиками базової одиниці місцевого самоврядування. URL: <https://drive.google.com/file/d/19yH-t5uRLMkCp5iHTeciWD-2FPOx8Bq6/view>

5. ФОРМИ ТА МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Форми навчання: лекції і практичні заняття, самостійна робота, консультації.

У вивченні дисципліни «Місьцеве самоврядування» використовуються такі методи навчання: МН 1 – словесні методи (МН 1.1 – лекція, МН 1.2 – розповідь-пояснення, МН 1.3 – бесіда, МН 1.4 – інструктаж); МН 2 – наочні методи (МН 2.1 – ілюстрування; МН 2.4 – комп'ютерні і мультимедійні методи); МН 3 – практичні методи (МН 3.4 – практичні роботи); МН 18 – методи самостійної роботи вдома; МН 20 – інтерактивні методи (МН 20.1 – кейс-метод, МН 20.2 – дискусія, МН 20.3 – мозковий штурм, МН 20.4 – рольові і ділові ігри, МН 20.5 – тренінгові заняття).

Контрольні заходи: усний, письмовий та тестовий контроль (МФО 5, 6, 8), іспит (МФО 1).

6. ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Допуск до складання іспиту з дисципліни «Місьцеве самоврядування» відбувається після виконання усіх видів робіт та завдань відповідно до робочої програми. Відпрацювання пропущених занять здійснюється у відведений для цього час відповідно до графіку проведення консультацій викладача.

Реагування на випадки недотримання академічної доброчесності здійснюється відповідно до Положення про академічну доброчесність учасників освітнього процесу.

Оцінювання здобувачів проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за співвідношенням, представленим у табл. 5.

7. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ТА СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ

Схему нарахування балів при оцінюванні знань студентів з дисципліни наведено в табл. 5.

Таблиця 5 – Схема нарахування балів у процесі оцінювання знань студентів

Види робіт, що контролюються	Максимальна кількість балів
Контроль теоретичних знань модуля М1 (модульна контрольна робота 1)	15
Контроль вмінь модуля М1 (7 практичних * 5 балів)	35
Контроль теоретичних знань модуля М2 (модульна контрольна робота 2)	10
Контроль вмінь модуля М2 (4 практичних * 5 балів)	20
Контроль теоретичних знань модуля М3 (модульна контрольна робота 3)	10
Контроль вмінь модуля М3 (4 практичних * 2,5 балів)	10
Усього	100

Оцінка з дисципліни «Місьцеве самоврядування» виставляється студенту відповідно до чинної шкали оцінювання, що наведена нижче (табл. 6).

Таблиця 6 – Шкала оцінювання: національна та ECTS

Національна	Університетська (в балах)	ECTS	Визначення ECTS	Рекомендована система оцінювання
Відмінно	90-100	A	Відмінно – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90-100 (відмінно)
Добре	82-89	B	Дуже добре - вище середнього рівня з кількома помилками	75-89 (добре)

	75-81	C	Добре – в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	
Задовільно	67-74	D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	60-74 (задовільно)
	60-66	E	Достатньо - виконання задовольняє мінімальні критерії	
Незадовільно	35-59	FX	Незадовільно - потрібно попрацювати перед тим, як отримати залік або скласти екзамен	35-59 (незадовільно із можливістю повторного складання екзамену)
	0-34	F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота	0-34 (незадовільно із обов’язковим повторним вивченням модуля)

Остаточне оцінювання іспиту з дисципліни проводиться відповідно до вимог чинного Положення «Про систему поточного і підсумкового контролю, оцінювання знань та визначення рейтингу студентів».

У разі плагіату при виконанні завдання (есе, модульна контрольна робота та ін.) здобувач не отримує бали і повинен виконати завдання повторно.